

Acht van onze jongens aan het front van de Moerdijk

Modest Maertens

1944 - De Belgische regering heeft een akkoord afgesloten met het opperbevel van het geallieerde leger om onmiddellijk na de bevrijding van het Belgische grondgebied een contingent soldaten ter beschikking te stellen van de 21ste legergroep van Montgomery, wat meteen de heroprichting van het Belgisch leger inhoudt. In een eerste fase wordt voorzien in het operationeel maken van een aantal fuselierbataljons onder bevel van Belgische officieren en onderofficieren die aan krijgsgevangenschap ontsnapt zijn. Die eenheden worden geacht te strijden aan de zijde van de Britten en de Canadezen.

1 Het vaderland heeft je nodig

6 juni 1944, de geallieerde invasie van op de Onromantische kusten voorspelt een nakend einde van vier jaar verwenste Duitse bezetting. Belgische jongelui vinden in die hectische oorlogsjaren moeilijk hun weg in een losgeslagen maatschappij. Om aan de verplichte tewerkstelling in Duitsland te ontsnappen moeten zij onderduiken en komen derwijze vaak in contact met verzets- en weerstandsgroepen. Anderen gaan in Duitse dienst werken aan de Atlantikwall in Noord-Frankrijk of aan de Belgische kust; hard werk voor een karig loon, maar veel wordt vergoed door het opzetten van een intensieve zwarthandel tussen Frankrijk en België. Er is altijd wel iets om te verhandelen, vooral tabak en sterke drank. Ze zijn de Duitsers spuugzat en zijn bereid om stante pede een handje toe te steken om ze buiten te borstelen. Soldaat spelen in kakikleurig uniform, een stuk avontuur beleven en een andere wereld ontdekken, het zint ze wel.

De afspraken worden na gekomen en heel korte tijd na de bevrijding van het Belgisch grondgebied wordt al werk gemaakt van de beloofde fuselierbataljons en de wederoprichting van het Belgisch leger. Actieve en reserve officieren en onderofficieren staan te trappelen van ongeduld om weer aan de slag te gaan. Een op de vlucht geslagen Wehrmacht achternazitten kan geen groot gevaar meer opleveren. De pers verspreidt de officiële mededeling dat vanaf medio september 1944 in elke provincie een meldingsbureau zal geopend worden om oorlogsvrijwilligers van de klas '44 en zonedig van de klas '43, geboortejaren 1924 en 1923, te rekruteren. De oproep voor vrijwilligers wordt ook in geïnteresseerde Lichterveldse kringen druk besproken. Een vlucht uit de perspectiefloze jongste jaren, een avontuurlijke tocht, goed geldgewin met kans op een beter bestaan, en, -heel belangrijk- oorlogsvrijwilligers kunnen achteraf altijd rekenen op voorkeursbehandeling om een *postje aan de staat* te versieren. Er spelen dus heel wat motieven.

De Lichterveldse volontaires poseren voor het hoofdkwartier van de Weerstand in de Torhoutstraat. Vlnr onderaan: Marcel Gruyaert, Emiel Deforche, Roger Maertens, Laurent Lefever, en bovenaan Marcel Vancolen, Wilfried Volckaert, onderpastoor Remi Lanssens, Constant Vanbiervliet, André Tampere, en Albert Demarré. Op de ruit staan de letters AS (Armée Secrète) (foto B, Gruyaert)

Negen jonge Lichterveldenaars trekken op 3 oktober 1944 naar de Burg in Brugge alwaar in de Proosdij een wervingsbureau gevestigd is. Behoren tot de eerste lichte oorlogsvrijwilligers: Emiel Deforche, Albert Demarré, Rafaël Desender, Marcel Gruyaert, Laurent Lefever, Roger Maertens, André Tampere, Marcel Vancolen en Wilfried Volckaert. Het transport naar Brugge is een model van improvisatie. De personenwagen van de wegens incivisme opgesloten Jules Perneel is in beslag genomen door de weerstand. De contactsleutel van de auto blijkt evenwel onvindbaar maar ook dit obstakel wordt feilloos genomen. De auto rijdt. Drie van hen zitten in de wagen, vijf vinden plaats in de aangehaakte *remorque* van Marcel Goethals. A. Tampere doet de tocht per fiets.

De aanwervingprocedure verloopt uitzonderlijk vlot. Een officier informeert naar de familie, naar het politiek verleden van de gegadigde en naar zijn studies of genoten opleiding. Veel zal het niet uitmaken want elke kandidaat is gedoemd te starten als soldaat-oorlogsvrijwilliger fuselier. De dokter met dienst noteert de lengte en het gewicht van de rekrut, oordeelt op zicht of hij voldoende hoort en ziet en tast professioneel naar verborgen gebreken en venerisch kwaad. R. Desender, geboren in 1925, glipte niet door de mazen van het net en werd afgewezen. Een paar dagen later al klopt of belt de rijkswacht aan, altijd met z'n tweeën, met de schriftelijke boodschap dat de genaamde X zich op 12 oktober 1944, moet aanmelden in het legerkamp van Casteau om er zijn eenheid te vervoegen. De man moet voedsel bij hebben voor 24 uur en in het bezit zijn van schoon linnen en warm ondergoed. Met onverholven sar-

casme voegt de oudste rijkswachter er nog aan toe: *'Wie zich onttrekt aan de aangegane verbintenis, riskeert "de dood met de kogel". Dat is altijd zo geweest in het Belgisch Leger.'*

'Ze' zijn dus gewaarschuwd.

2 Naar vreemde oorden

Lichtervelde, in de euforie van de bevrijding, loopt meer dan warm voor die onverschrokken toekomstige helden die op vreemde bodem de Duitsers de genadeslag gaan toebrengen. Onderpastoor Remi Lanssens, een vinnig baasje met net een geslaagde ontsnappingspoging uit Duitse gevangenschap achter de rug, werpt zich op als de eerste aalmoezenier van de Lichterveldse troep. In de feestzaal De Burgersgilde wordt op de vooravond van het vertrek een groot afscheidsbal ingericht ten voordele van de *volontaires*. De groep verzamelt de volgende ochtend in het hoofdkwartier van de Lichterveldse Weerstand ter Torhoutstraat. Vurige bewonderaars rukken aan met bloemen en de troep defileert onder tromgeroef door de dorpskom. Zo wordt de jonge helden uitgeleide gedaan. Hoelang blijven ze weg? Als ze ooit maar terugkomen! Er wordt gekust en een traan gepinkt. Moeders houden zich sterk en denken stilletjes: *'Junge komm bald wieder, bald wieder nach Haus.'* Dat was het, lang voor de schlager een hit werd.

Casteau, niet ver van Bergen, *in de Walpays, bij de koolpitten*. Zo ver en hoe daar geraken? De aanhangwagen van Goethals wordt nu gekoppeld aan een auto van Deseyne die de groep naar Kortrijk brengt. Daar wordt de trein genomen naar Doornik en Bergen van waaruit te voet naar Casteau gestapt wordt. In de vooravond bereiken ze Casteau, een aftands legerkamp met grijze gebouwen die opdoemen als spookhuizen in de mistige oktoberavond. Zes jaar eerder verbleef sergeant Sauer in hetzelfde kamp om met zijn regiment de frustraties van een maandenlange mobilisatie te verwerken. De Lichterveldse ploeg mort niet, zeurt niet en kijkt verlangend-nieuwsgierig uit naar wat komen moet. De officieren en onderofficieren, een of twee dagen eerder opgeroepen, zijn present. Zalen, kamers en kasten worden aangewezen en terloops worden de eerste artikels van het reglement van inwendige orde medegedeeld. Een ellenlange lijst van verbodsbepalingen vormt de basis van het huishoudelijk reglement. Wat het militaire reglement in-

De vrijwilligers defileren door de Astridlaan, kort voor de afreis naar Casteau (foto E. Deforche)

houdt, zal morgen uitgelegd worden. Moeders brood met een ei of met een *kiekebille* en een kom lauwe koffie moeten volstaan als avondmaal. Er woedt nog altijd oorlog in een groot deel van West-Europa, een rijke en uitbundige ontvangst door de plaatselijke militaire autoriteiten konden onze kakelverse rekruten dus niet verwachten.

In den beginne was er niets... In 1944, in Casteau, was er evenmin iets. Toch, 800 afgevoerde Canadese helmen en evenveel gedumpte tentzeilen plus een lot scheer- en tandenborstels. Het uniform voor de ochtendlijke groet aan het vaandel, voor de drill- en marsoefeningen bestond uit de helm en het tentzeil. De Engelse *battle-dresses*, schoenen en de rest van de uitrusting worden elke dag verwacht. Het bericht dat het Engelse transportschip, dat de militaire spullen naar Oostende moet brengen, gekelderd is, wordt niet ontkend. Wachten dus op een tweede vracht. Alle oefeningen op het terrein en alle veldwerk gebeuren in het beste zondagse pak. De met binnenbandrubber verzoelde burgerschoenen, krijgen het hard te verduren. De commandant moet ingrijpen, zoniet loopt iedereen volgende week al blootsvoets. Hij vaardigt het bevel uit dat geen oefeningen mogen plaats hebben op kassei-, tarmac- of macadamwegen om de schoenen voor fatale slijtage te behoeden. Er dient zes weken gewacht te worden op de Britse uniformen maar het leger komt tussen. Naast de dagelijkse 10 Fr. soldij en 16 Fr. gevarenpremie krijgt de volontaire nog eens 6 Fr. per dag als vergoeding voor het verslijten van zijn burgerplunje. Voor een overjas is er nog eens 2 Fr. extra voorzien. Al bij al en achteraf bekeken een toch maar matige vergoeding. Het loon van een modale dagloner, zeker niet meer. Gelukkig kan het gezin thuis rekenen op een maandelijkse tegemoetkoming van 1.100 Fr. (wat in veel gevallen een doorslaggevende rol moet gespeeld hebben voor het tekenen van het contract).

Junge komm bald wieder... Albert Demarré met van zijn moeder, afscheid na een verlofperiode.

603 kandidaat-fuseliers, in afwachting van een latere infanterieopleiding, zullen in een recordtijd klaargestoomd worden voor het front. Fuseliers moeten vertrouwd worden met bewakingsopdrachten en krijgen geen aanvallende rol toebedeeld. Infanteristen daarentegen worden specifiek getraind op gevechtsopdrachten. Door dwingende oorlogsomstandigheden en hun positie in en achter de frontlijn, zullen de fuseliers van Casteau evenwel hun in theorie beperkte bevoegdheid gevoelig moeten uitbreiden. De bewapening van de manschappen gebeurt mondjesmaat en bestaat

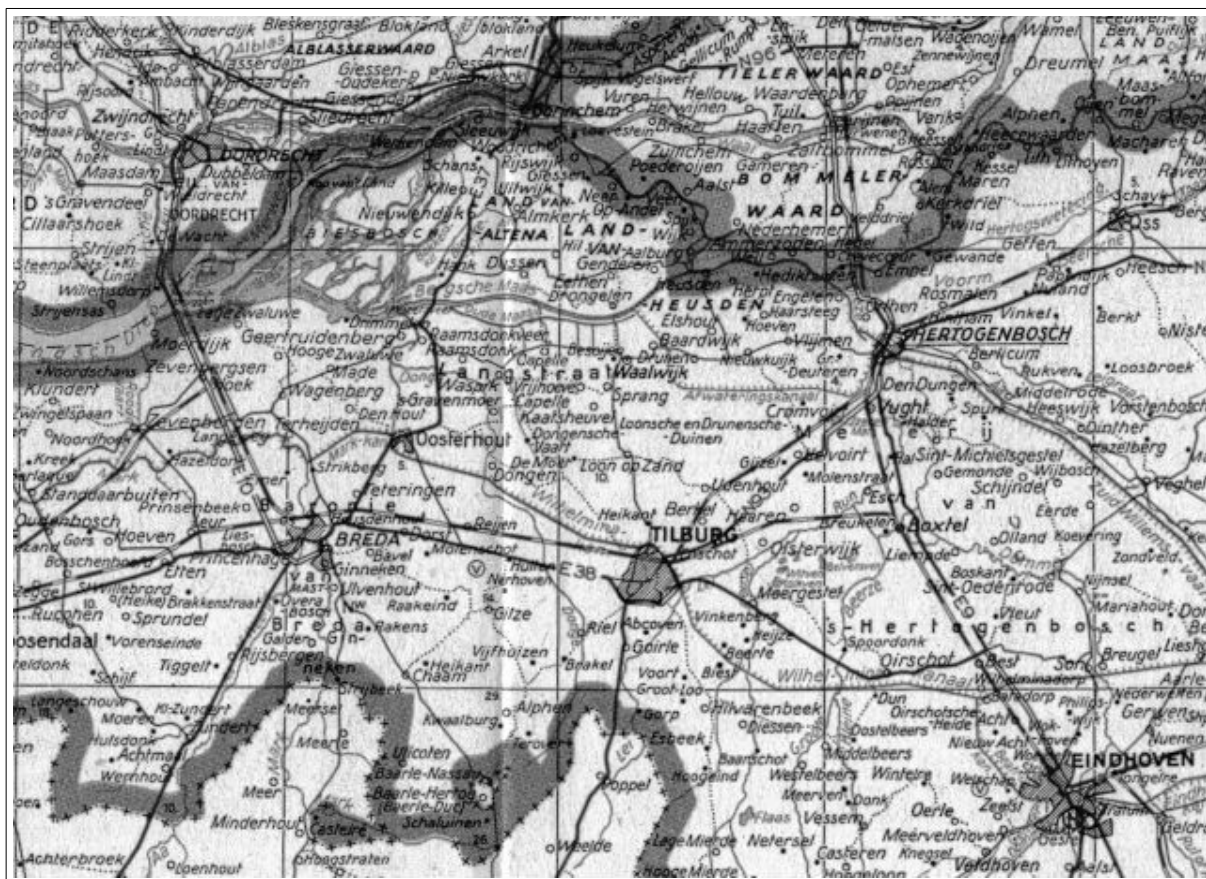
hoofdzakelijk uit oude Engelse Lee Enfield geweren en de al even Engelse *stengun* ofte *mitraille*tte. De staf van het bataljon zal herhaaldelijk aandringen op een zwaardere bewapening, maar het duurt toch een tijd vooraleer op de gerechtvaardigde eis wordt ingegaan. De militaire opleiding is vrij klassiek te noemen en bevat alle onderdelen van de traditionele militaire basistraining die elke rekrut moet doormaken. Het zijn de *gekende zes weken* die het vertrek naar de eenheid voorafgaan. Voorts beschikt het bataljon over een aantal rupsvoertuigen en licht gepantserde wagens. De veelvuldige verplaatsingen gebeuren te voet of met voertuigen van een Engelse transporteenheid.

M. Gruyaert, R. Maertens, M. Vancolen, A. Demarré, E. Deforche en W. Volckaert zijn ingedeeld bij het 2de PI van de 3de Cie. A. Tampere is bediende bij de Staf van de 1ste Cie. L. Lefever is ordonnans (oppasser) bij de pelotonscommandant van het 2de PI van de 1ste Cie. Opmerkelijk voor de samenstelling van het 1ste Bon Fus is de concentratie van dorps-en streekgenoten in dezelfde compagnies en pelotons. Zijn streekverbonden soldaten sterker in de strijd?

Roger Maertens, Marcel Gruyaert, Marcel Vancolen en Wilfried Volckaert (foto W. Volckaert).

Op 3 december defileert het bataljon, nu wel in onberispelijk uniform, in de straten van Brussel onder grote publieke belangstelling. Ook de Prins-Regent is aanwezig en de vele toeschouwers zijn duidelijk geëmotioneerd. Het naoorlogse België is op goede weg. Zoals voorzien zal de eenheid opereren onder het opperbevel van maarschalk Montgomery, commandant van de 21ste Legergroep bestaande uit het 2de Britse Leger en het 1ste Canadese Leger waarin ook de Poolse pantserdivisie van generaal Maczek is ondergebracht. Het was diezelfde Poolse divisie die Lichtervelde

op 8 september bevrijd heeft¹. De Belgische fuseliers mogen het embleem van het roemvolle 2de Britse Leger dragen. Ze zijn trots op hun *Spearhead*, het speerpuntembleem die ze stumperend op hun linkermouw genaaid hebben.

2.1 Leven aan de frontlijn

Het kamp van Casteau-Bergen wordt op 16 december 1944 verlaten en 3 dagen later komt de troep aan in Roosendaal. De 3de Cie, waarvan de zes Lichterveldenaren dus deel uitmaken, wordt ondergebracht in Wuustwezel-Gooreind. Een week later zijn alle voorziene stellingen onder de Moerdijk ingenomen. Een natte herfst en een vroege winter hebben het geallieerde offensief in Nederland doen vastlopen in het Maasgebied. De Duitsers hebben zich teruggetrokken boven de Moerdijk en de Maas blijft een ernstig obstakel voor de Engelsen. Een stevig Duits bruggenhoofd ten zuiden van de stroom zal einde januari door de Poolse pantserdivisie uitgeschaald worden. De geallieerden temporiseren en wachten op de lente om toe te slaan en komaf te maken met de Duitse weerstand. Alles is klaar voor de ultieme aanval. Grote hoeveelheden munitie, brandstof en voedselvoorraden liggen verspreid in het landschap en eisen permanente bewaking want gedurfde Duitse infiltraties zijn schering en inslag. Noodlijdende burgerij durft ook wel een graantje meepikken van die reusachtige voorraden.

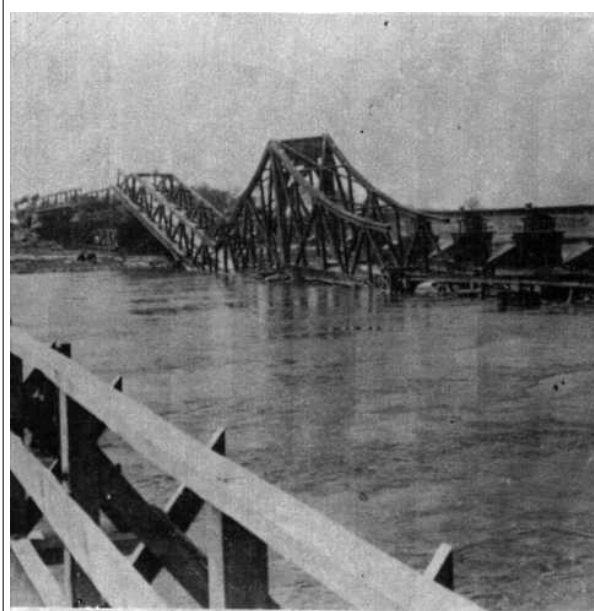
¹ Zie hierover HAEGHEBAERT, Luc: 50 Jaar geleden werd Lichtervelde bevrijd na de Tweede Wereldoorlog in Tiende Jaarboek van de Heemkundige Karel Van de Poele, Lichtervelde, 1994, p. 171 e.v.

Het 1ste Bon Fus krijgt de 40 kilometer brede sector toegewezen tussen Willemstad en Raamsdonk. Het terrein is levensgevaarlijk, bezaaid met mijnevelden en doorploegd met valkuilen, loopgraven en bommentrechters. Het bataljon wordt opgedeeld in twee detachementen: een frontdetachement en een waakdetachement. Het detachement in eerste lijn moet Duitse patrouilles en commando's beletten de Maas over te steken om geïsoleerde stellingen aan te vallen. Het detachement in tweede lijn krijgt bewakingsopdrachten in het achterland aan de as Antwerpen-Breda. Munitie- en brandstofdepots zijn nooit veilig, de talrijke afgeschoten V1's en V2's vormen een bestendig gevaar en de Duitse artillerie geeft niet af. Een wachtbeurt lopen is warempel geen sinecure. Een compagnie in rust wordt altijd bijgeschoold en leert omgaan met machinegeweren en lichte mortieren.

Kerstdag 1944 is een droevige dag voor het bataljon. Wegens gebrek aan informatie en coördinatie botst een patrouille van de 1ste Cie op een bevriende patrouille van de 4de Cie. Het wachtwoord klopt niet en het vuur wordt geopend. De schietpartij vergt twee slachtoffers. Dezelfde dag mist een chauffeur van een gepantserde bevoorradingswagen een noodbrug en verongelukt met zijn begeleider. Tot 26 januari 1945 opereert de 3de Cie als waakdetachement in Achtmaal, 30 kilometer ten zuiden van de Maas. Het leven in Achtmaal is geen pretje. De mannen lopen er 24 uur wacht, zijn vervolgens 24 uur van piket om pas het volgende etmaal van een relatieve rust te kunnen genieten. Rust die in hoofdzaak besteed wordt aan het schoonmaken van wapens, voertuigen, uitrusting en zoveel andere karweien waar het leger een patent op heeft. Ze verblijven er in de plaatselijke meisjesschool die voor de gelegenheid ontruimd is. Slapen op het gelijkvloers of op de verdieping kan niet wegens permanent gevaar. Dan maar in de kelder waar 20 cm water in staat. De stapelbedden worden bereikt via wankale loopbruggetjes. Elke ??? betekent een ijskoud voetbad.

Op 26 januari kan, of moet, de 3de Cie eindelijk naar de frontlijn, eerst in Geertruidenberg en een week later aan de Moerdijk. Een peloton wordt opgesteld aan de spoorwegbrug (*Able*), het tweede peloton met Vancolen, Volckaert, Maertens, Gruyaert, Deforche en Demarré aan de voertuigenbrug (*Baker*), een derde peloton aan de haven (*Charlie*) en aan het kerkhof (*Dog*).

Met aandacht voor bloedstollende details illustreert M. Vancolen het steeds dreigende gevaar aan de frontlijn: *'Op geen enkel moment was je veilig. Een Duitse scherpschutter zat verscholen achter de pijlers en de bogen van de gedynamiteerde spoorwegbrug en hield het Belgische kamp nauwlettend in het oog. Elk manoeuvre was een kogel waard'*. Na dagen

De gedynamiteerde brug over de Maas (foto R. Demarré)

van scherpe observatie hebben zij *Philemon*, -zo noemden zij hem- uit zijn stelling kunnen lokken om hem zonder pardon neer te knallen.

Pierre Comptdaer van Middelkerke, soldaat in het 3de PI van de 3de Cie was een goede vriend van de Lichterveldenaars. Hij wil gebruik maken van een paar uren rust om wat spullen te wassen en gaat water putten uit de door krengen vervuilde Maas op een toegankelijke maar afgelegen plek. Hij belandt in het schootsveld van een belendende sectie, raakt in paniek en blijft het wachtwoord schuldig. Hij wordt gevelde door een kogel uit het geweer van een collega. Hij zal enkele uren later bezwijken aan de opgelopen verwonding.

De 3de Cie blijft tot einde maart in dezelfde sector gekantonneerd. Het is er nooit veilig of rustig. De Duitsers houden contact met hun tegenstanders aan de overzijde van de stroom met geregeld artillerie-, mitrailleur- en mortiervuur en voeren zelfs een tegenaanval uit op het steunpunt Able. Een dertig man sterke gevechtspatrouille is met motorboten de Maas overgestoken. De Belgische tegenstand is hardnekkig en de Duitsers moeten zich met zware verliezen aan manschappen terugtrekken. Na vijf weken verblijf in de eerste linie kan de 3de Cie zich terugtrekken op Etten bij Breda voor bewakingsopdrachten en specifieke *battle-training*. Op 5 maart wordt soldaat L. Lefever van de 1ste Cie gedemobiliseerd omwille van lichamelijke ongeschiktheid. Naar verluidt kon hij de benauwende sfeer van het front niet langer verwerken. Een nooit aflatende angst manifesteerde zich in een aantal lichamelijke ongemakken. Nu heet zo iets *psychosomatose*. Geallieerde commandotroepen zullen in de nacht van 21 op 22 april de Maas oversteken voor een verkenningsopdracht. Indien de kust veilig is kan het 1ste Bon Fuseliers aansluiten om het gebied te bezetten. In de ondergelopen gebieden aan de overkant van de Maas is er geen manoeuvreerruimte voor troepen en de geplande overtocht wordt afgeblazen. De 3de Cie keert onverrichterzake en ontgoocheld terug naar Etten. Daadwerkelijk meehelpen om de vijand definitief af te maken was niet voor onze Lichterveldenaars weggelegd.

Op 5 mei 1945 beslist de Duitse staf de wapens neer te leggen en een *Staakt het vuren* af te kondigen. Het dagorder van 5 mei vermeldt: *'door zijn verdedigende opdracht heeft het 1ste Bon Fuseliers in grote mate bijgedragen tot het welslagen van het beslissende eindoffensief'*.

2.2 Battle-training in Ierland

Een maand na de Duitse capitulatie, op 8 mei 1945, keert het bataljon terug naar België en neemt voorlopig zijn intrek in Brasschaat. De eenheid behoort niet langer tot het 2de Britse Legerkorps en moet het *Spearhead*-kenteken op de mouw vervangen door een leeuw. Aangevuld met dienstplichtigen van de klasse '41 wordt het bataljon gereorganiseerd tot een volwaardig infanteriebataljon dat zijn opleiding zal krijgen of voltooien in Noord-Ierland. De inschepping gebeurt tussen 24 en 27 juni 1945 in Oostende. De tocht gaat over Dover, Greenock en Belfast naar het Cherry Valley Camp bij Crumlin. De reis wordt vertraagd door de aanwezigheid van zeemijnen die een permanent gevaar vormen voor de vloot. De training is er keihard maar dat is voor de Belgen geen punt. Veel erger is het feit dat ze terugvallen op *home rations*, thuisrantsoenen, wat gelijk staat met een serieuze vermindering van het aantal

dagelijkse calorieën. Aan het front waren ze stevige kost gewoon. Het oefenprogramma is op en top Engels met nadruk op lichamelijke fitheid, karaktervorming, technisch en tactisch onderricht. Er zijn mogelijkheden zat tot intensieve sportbeoefening, zoals turnen, atletiek en niet in het minst voetbal. Er wordt zelfs voetbal gespeeld in competitieverband.

2.3 23 dagen vaandelvlucht

De Bataljonscommandant is inschikkelijk en 30 fuseliers, waarbij Marcel Vancolen, krijgen einde september verlof om in België deel te nemen aan de selectieproeven voor de rijkswacht en om een paar dagen thuis te vertoeven. Aan de verlofbrief is een gedetailleerd reisschema gehecht en op dag M zijn ze weer in de eenheid verwacht. Het rigoureuze rooster voor de terugreis zint de mannen niet en ze besluiten de verlofperiode thuis met enkele dagen te rekken. Geen boot in Oostende, te laat voor de aansluiting in Dover, foefjes genoeg en als iedereen meedoet, staat de commandant in Ierland machteloos. Dagen te laat ingescheept in Oostende, een waardevol geworden marsbevel, stakingen in Engeland en scheepvaart gehinderd door mijnenvelden zijn zoveel excuses om 23 dagen na datum in Crumlin te arriveren. Eén snoodaard was, tegen de afspraak in, wél op tijd vertrokken en maakte het zijn vrienden dan wel bijzonder moeilijk. Krijgsraad met mogelijks maanden cachot leek onvermijdelijk. Verzachtende omstandigheden en vooral voorbeeldig gedrag aan het front hebben de schade beperkt tot acht dagen cachot die ten gevolge van gunstige omstandigheden nooit gezeten zijn.

Einde november is de opleiding achter de rug en keert het bataljon terug naar België na een tussenstop van bijna drie weken in het transitkamp van Sudbrooke Barracks. Met het Deense transportschip Aarhus wordt het kanaal overgestoken om aan te leggen in Oostende. Na een meer dan verdiende verlofperiode worden begin januari 1946 de contracten met de oorlogsvrijwilligers opgezegd. Ze kunnen voorgoed naar huis ofwel dienst nemen als beroepsvrijwilliger.

Roger Maertens en Wilfried Volckaert (foto W. Volckaert)

Ze hebben zoveel meegemaakt, soms honger en vaak koude geleden, duizend angsten uitgestaan in een avontuurlijke expeditie, maar het is genoeg geweest. Eigenlijk zijn *de mannen* blij er vanaf te zijn. Bij Roger Maertens thuis wordt een gelegenheidsfeestje gebouwd om het einde van de campagne te vieren. Die avond was er geen appèl aan bed en 's anderendaags ook geen groet aan de vlag. Het werd dan ook vrij laat.

Wilfried Volckaert en André Tampere zullen toch een nieuwe verbintenis aangaan als beroepsvrijwilliger. De vijf overigen houden het voor bekeken. Vijftien maanden dienst in vaak penibele omstandigheden konden volstaan.

Laurent Lefever

3 Wie waren zij

Roger Maertens (1923-1978) zoon van Achiël en Herminie Van Iseghem

Is met het gezin uitgeweken naar Frankrijk tussen 1925-30. Liep lager onderwijs in de Lichterveldse gemeenteschool en ging op zijn veertien werken bij vlashandelaar Vandekerckhove op de Voerman. Was werkweigeraar, ondergedoken en lid van de weerstand. Ging na zijn demobilisatie weer in het vlas werken bij Gaston Goddyn.

Laurent Lefever (1923-1970) zoon van Aimé en Emma Vansteelandt

Volgde middelbaar onderwijs aan het Franstalig college in Moeskroen. Na de oorlog werd hij ambtenaar in Brussel bij het Woningfonds van de Bond. De vrije tijd besteedde hij aan het ontwerpen van patronen voor het familiaal kantwerkbedrijf.

Marcel Gruyaert (1924-1963) zoon van Arthur en Maria Brouckaert

Geboren en opgegroeid in de herberg Rethorica ter Beverenstraat. Hij volgde twee jaar middelbaar onderwijs in Roeselare. Tijdens de oorlogsjaren ging hij hier en daar werken bij familie en kennissen en werkte zelfs een tijdje in Brest aan de Atlantikwall. Hij won ooit bij de beginnelingen een tiental koersen waar Arthur Mommerency zijn hardste concurrent was. Na zijn verblijf in Holland en Ierland geraakte hij *binnen bij den ijzerweg* waar ook zijn vader tewerkgesteld was. Heeft zich mettertijd definitief in Deinze gevestigd.

Marcel Gruyaert

Emiel Deforche (1923-) zoon van Leopold en Germaine Vergote

Geboren op de grens Lichtervelde-Gits is hij op jonge tijd uitgeweken naar Adinkerke waar zijn vader grensarbeider was. In 1937 kwam hij voorgoed weer naar Lichtervelde. Vond werk aan de draaibank in het metaalverwerkend bedrijf A. Vandeveldde waar hij bij nachte landmijnen produceerde voor het Belgisch Leger. Opgevoerd voor verplichte Arbeidsdienst in Duitsland kon hij het aan de kust op een akkoordje gooien met een werkopzichter die hem maandelijks een *Schein* bezorgde met verklaring van tewerkstelling aan de verdedigingswerken van onze kust. Het op en neer sporen naar de Belgische en Noord-Franse kuststreken liet hem toe een lucratief handeltje op te zetten in schaarse producten. Was sinds 1942 lid van de weerstand en kende alleen zijn directe chef, facteur Roger Kimpe. Werkte tot aan zijn pensioen bij Claeys in Zedelgem en Lichtervelde.

Emiel Deforche als korporaal RP in het opleidingskamp van Cherry Valley (foto E. Deforche)

André Tampere (1923) zoon van Jules en Julia Vanderper

André was voorbestemd om veekoopman te worden maar de oorlogstijd stuurde hem een andere weg op en hij besloot zijn middelbare studies af te maken. Was passief weerstander maar toch erkend. Pastoor Debeir zette hem aan te tekenen als oorlogsvrijwilliger. Hij diende 15 maanden als oorlogsvrijwilliger en werd daarna beroepsvrijwilliger. Hij kon met de graad van kapitein-commandant op 51-jarige leeftijd genieten van een rustpensioen, waaraan hij voorlopig verzaakte. Hij werkte nog 14 jaar als directeur van de Elisabethzaal in Antwerpen waar hij alle groten van de aarde ontmoet heeft. Die laatste periode in zijn carrière geldt een stuk apart.

Marcel Vancolen (1924) zoon van Kamiel en Maria Stevens

Leerde de slagersstiel in Roeselare en werkte vanaf 1941 op het vliegveld in Raversijde en aan de Atlantikwall in Brest, later in Noord-Frankrijk wat hem de kans bood wat bij te klussen met smokkelwaar. Was tijdelijk aan de slag bij de ijzerweg en eindigde zijn zeer gevarieerde loopbaan als koetswerkspuiter

FOTO B 55 x H 82 mm

André Tampere

Albert Demarré (1923-1986) zoon van Victor en Alida Vermeersch

Erkend weerstander aangeworven door Hector Callewaert, ondergedoken als werkweigeraar in Kortemark. Albert was vooral landbouw- en seizoenarbeider en hij was ook een tijd werkzaam als handlanger op de grote werven in Wallonië.

Ten gevolge van administratieve slordigheid werd W. Volckaert niet erkend als weerstander. Na zijn verbintenis als oorlogsvrijwilliger tekent hij een nieuw contract als beroeps. Volgt verdere opleiding in Turnhout en wordt onderofficier bij het 11de linie in Hasselt na heel wat omzwervingen in Duitsland. Hij vertrekt in 1953 naar Kongo waar hij diverse functies uitoefent. Wordt na de

Albert Demarré

Marcel Vancolen

onlusten van 1960 na 5 dagen levensbedreigende gevangenschap verplicht te vluchten. Wordt 6 maanden op non-actief gezet, tijdsspanne waarin zijn dossier onderzocht wordt. Hij treedt weer in dienst en eindigt zijn militaire loopbaan als adjudant-adjunct S4 in Leopoldsburg.

4 Bronnen

Voor de reconstructie van het verhaal werd een beroep gedaan op de herinneringen van A. Tampere, M. Vancolen, E. Deforche en W. Volckaert. Het boek van Majoor Walter Lefebure *Het 1ste Bon Fus Spearhead* (Brugge, 1982), was onmisbaar voor de exacte chronologie.

Heemkundige kring Karel Van de Poele